СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 149. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 29-го червня 1939. No. 149. Jersey City, N. J., Thursday, June 29, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1019, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ОСУДЖУЄ ОБМЕЖЕННЯ МОНЕТАРНОЇ ВЛАДИ

ГАЙД ПАРК (Ню Йорк). — У своїй публичній заяві про рішення сенату обмежити владу президента в монетарних справах президент Рузвелт заявив, що рішення сенату зміряє до обезцінення доляра, що воно є поважним ударом проти оборони краю та пробує перебрати владу над монетарною системою з рук уряду в руки Вол-стріту, себто приватних банкирів і інтернаціональних спекулянтів.

На випадок ухвалення цього проєкту президент заповідає ослаблення американської заграничної торговлі.

НЕВТРАЛЬНОСТЕВА ДЕБАТА ВИЯВЛЯЄ СТРАХ ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН. — У палаті послів велася в вівторок довга й завзята дебата за проект нового закону про невтральність.

При набитій гістьми ґалерії бесідники з Републиканської Партії доказували, що новий закон має дати президентові владу страшити диктаторські держави в користь демократичних, а прихильники закону доказували, що цього закону треба для охорони американських інтересів на випадок війни в Европі.

Обі сторони годилися в тому, що така війна справді грозить.

ЗАХОДИ КОНҐРЕСОВОГО ПРОВОДУ КОЛО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Провідники більшости в обох палатах конґресу робили всі заходи, щоб уможливити конґресові скінчити перед розіздом на вакації праці, які уряд уважає конечно потрібними.

Заходи провідників розбиваються об боротьбу яка разгорілася не між партіями, але між конґресом і урядом.

СЕНАТ НЕ ГОДИТЬСЯ НА ЗНИЖЕННЯ ФОНДІВ НА ДОПОМОГОВІ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Розглянувши проєкт визначити на допомогові роботи 1 біліон 735 міліонів 600 тисяч долярів, сенат виявив не бажання обнижити цю суму, як це показалося в палаті послів, але задержати її на дотеперішній висоті, а може й підняти.

Сенат також заявився проти проєкту змінити заряд бюра допомогових праць.

ЗАКИДАЮТЬ ГОЛОВІ УНІВЕРСИТЕТУ ПІВМІЛІОНОВІ ДЕФРАВДАЦІЇ.

БЕТОН РУЖ (Луізіяна). — Банки виступили з публичною заявою, що д-р Смит, котрого Гуї Лонґ установив 9 літ тому головою стейтового університету, допустився обманств на суму 500,000 долярів, випускаючи безправно безвартісні бонди й уживаючи фондів для спекуляцій.

КАМПАНІЯ ЗА КАНДИДАТУРУ РУЗВЕЛТА ВТРЕТЄ.

ВАШИНҐТОН. — Прихильники ставлення кандидатури Рузвелта на уряд президента в 1940. році, як кажуть, уже згодилися ставити як його співкандидата; думають ставити кандидатом на уряд віцепрезидента Злучених Держав Бертона Гвілера, лібералього демократа, котрий був кандидатом на цей уряд з боку Проґресивної Партії в 1924. році.

НЮ ЙОРК КУПУЄ НАДЗЕМНІ Й ПІДЗЕМНІ ЗАЛІЗНИЦІ.

НЮ ЙОРК. — Комунікаційна комісія міста формально згодилася купити для міста підземні й надземні залізниці з усіми фабриками, возами й іншою власністю, за загальну суму 175 міліонів долярів. Купну суму мається заплатити почасті міськими бондами, що будуть приносити 3 проценти, почасті готівкою.

При контракті не говорено нічого про висоту оплати за перевіз.

СКІЛЬКИ ДОМІВ ТРЕБА?

ВАШИНҐТОН. — Комісар робітничої статистики подає урядові обрахунки, що для удержання принаймні теперішнього рівня в засобленні населення в мешкання треба щорічно будувати принаймні 525,000 нових мешкань 10 найближчих років.

„БУТЛЕҐЕРСТВО" ЩЕ НЕ ВИМЕРЛО.

НЮ ЙОРК. — Перед місцевий стейтовий суд поставлено 45-літнього Саломона Гардія за те, що він, мовляв, продавав отруйні напитки фляшинками по 10 центів.

ФРАНЦІЯ КУПУЄ ЗБРОЮ.

НЮ ЙОРК. — До Америки приїхала французька мілітарна комісія для розгляду американського промислу і його справности виробляти военні матеріяли на випадок війни. Комісія просить уже підприємців подавати французькому урядові ціни ґазів, машинових знарядів і інструментів.

НАСЛІДКИ ВІЙНИ.

Як кажуть ґазетярі, в Японії видно вже й на вулицях щораз більше доказів, що війна в Китаю має далеко йдучі наслідки на житя людей. Наприклад, ґазоліна так подорожіна через війну, що японці вживають щораз більше звірят до тягнення возів. У Токйо появилися вже старинні фіякри, запряжені в осли.

ЗАБИВ ПОЛИЧНИКОМ ХЛОПЦЯ.

Герман Гек, 31-літній оператор елевейтора в одній камениці на Риверсайд Драйв у Ню Йорку, посварився з ґрупою хлопців, що все бавилися перед цією каменицею, і в сварці вдарив по лиці 14-літнього Стюарта Ґольдберґера. Хлопець упав навзнак на долівку коридора, поплакав кілька хвилин, а потім зімлів. Не потрапивши привернути його до памяти амонією, Гек покликав лікаря. Та хлопець за кілька хвилин помер. Гека арештовано.

ДІТИ В ДЕПРЕСІЇ.

Поліція в Нюарку, Н. Дж., арештувала на товаровій стації Пенсилвенійської залізниці на Гейнс Евеню 3 дівчат та 2 хлопців у віці 16 до 18 літ, що їхали „зайцем" товаровими поїздами з Джанставну, Па., до Ню Йорку. З їх зізнань на поліції видно, що всі вони покинули дім родичів через нестерпні умовини, головно брак праці та низьку заплату за працю. Більшість з них має словянські імена.

ВБИТИЙ ЕЛЄКТРИКОЮ.

Д-р Ф. Госкинс у Барі, Онт., огрівав свого 3-літнього синка електричною лямпою у ванні. Через неосторожність або через хибу електричних дротів він був на місці поражений на смерть. Дитині нічого не сталося. Орудування електричними апаратами біля води є небезпечне навіть для лікарів.

ІСТОРІЯ З ПЕРЕГОНОВИМ КОНЕМ.

В Нюмаркет, великім центрі англійської годівлі коней, всі схвильовані. Кінь Віндзор Лед, що виграв у 1934. році славні перегони „Дербі", поважно занедужав. Він обезпечений на якусь фантастичну суму. Тепер переходить уже другу операцію, яку перевів над чепом славний хірурґ Рейнольдс. Довкола хворого коня день і ніч ходять ветеринарі, від опіки яких залежать гроші власників коня та обезпеченевого товариства.

ЦІКАВА ПАРАДА З НАГОДИ ПРИЇЗДУ КОРОЛЯ.

Цікава парада відбулася в Вінніпеґу з нагоди приїзду короля й королеви у вівторок, 23. травня ввечері. Паради такого роду рідко коли відбуваються у Вінніпеґу, але такої величавої ще не було. Парада мала представляти історію Манітоби та Канади і їх теперішній характер. Відповідно удекоровані вози представляли епізоди з минувшини та прикмети теперішности, 19 банд додавали параді життя та веселости, а між бандами й удекорованими возами маширували ґрупи національностей, з яких складається населення Манітоби. Були там індіяни і французи і китайці і українці, чехи і шведи, жиди й італійці. Українці дали дві ґрупи: одна зложена з національних організацій, друга з комуністичної молоді. Щож, і комуністи хотіли показати свою льояльність супроти короля і ніхто не хотів їм цього заборонити. На другий день комуністичні міські радні були між тими, що їх представлено королеві та королевій.

Українські національні організації крім цього удекорували від себе один віз, що представляв українців на канадійській землі. Віз був удекорований в снопи і з пшениці була огорожа. Український віз був одинокий, що представляв фармерство — у фармерській країні. На другий день фотоґрафія українського воза була поміщена у „Фрі Прес" між фотоґрафіями найзамітніших возів.

Парада мала появитися на другий день іще раз на вулицях міста; мала слідувати за королівським автомобілем, одначе не появилася — одні кажуть, що через інструкцію з Отави, другі, що через те, що дощ у ночі попсував декорації на деяких возах.

НОВІ ПІДВОДНІ СУДНА ДЛЯ СОВЄТСЬКОЇ МАРИНАРКИ.

Як говорять у Москві, у найближчих днях почнеться будова 11 підводних суден для фльоти СССР.

В ПОЛЬЩІ ЩОРАЗ ТО МЕНШЕ ДІТЕЙ.

Польська преса пише, що життевий динамізм польського народу слабне. Єзуїт кс. П. Турбак у своїм творі „На цвинтарнім шляху" пише, що плідність поляків наближається до межі задеревіння („скостненя"). Це вже трівожний стан. В 1930 р. було 32.5 уродин на 1,000, по 7 роках 24.9. До здеревіння залишається ще 7 пунктів. Дійде до нього мабуть у 25-ліття відродження батьківщини. В містах уже в 1931—2 р. було 21 уродин на 1,000. А тепер? Найнижче число уродин у західніх воєвідствах, де є 90% поляків. Меншини зростають сильніше. . . Упадок числа уродин в Польщі набільший з усіх країв Европи, хоч число приросту все ще більше ніж деінде, але воно скорше меншає, ніж в інших краях. Спосіб на це — виховання і пропаґанда. Нарід має тимбільшу культуру, чим більше має людей з такими 3 центрами: власна родина з численними дітьми, власний дім, власний варстат праці. Динамізм плідности важніший від динамізму зброєнь. — Щож українці мають казати? Хіба бити у дзвін на трівогу, бо по містах майже не женяться з огляду на голодові платні і страшне безробіття, а по селах щораз то менше дітей.

м шнихіп-

КАТОЛИЦЬКІ РЕДАКТОРИ ПРОТИ РАСИЗМУ.

На річній конвенції Союзу Католицької Преси в Ню Йорку ухвалено резолюцію проти расизму. Ухвалено теж резолюції з осудом фашизму, націзму, й комунізму.

ВЕЛИКИЙ РЕФОРМАТОР.

Король Кароль показався 2. червня великим реформатором Румунії. Він убрав в однострої обдертих циганчуків, що продавали часописи в румунській столиці, Букарешті. Урядовий декрет не тільки наказав їм носити полотняні однострої з шапками, але й убирати черевики на ноги.

Телеграми з Букарешту не згадують, хто покупив циганчукам однострої та черевики.

ПОБОЮЄТЬСЯ КАТАСТРОФИ ЦЬОГО ЛІТА

ПАРИЖ. — Французький премієр Даладіє, розпускаючи парлямент на літні вакації, заявив послам, що ті вакації можуть бути дуже короткі й посли можуть бути покликані кожної хвилини на нову сесію. Даладіє вважає, що теперішня ситуація є найтяжча, яка колинебудь була впродовж останніх 20 років, бо зараз за границями Франції є армія з 3,000,000 жовнірів, готових до війни. І тому війна може дійсно кожної хвилини вибухнути. Так складається, що цього літа можливо вирішиться, хто має правити: ті, що є за мирну співпрацю, чи ті, що хочуть правити, опираючись на силі.

ЗІСТРІЛИЛИ НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАК.

ВАРШАВА. — Польська прибережна артилерія зістрілили німецький літак, що летів над малим польським півостровом, що є сильно укріплений як польська морська пристань, положена напроти Данціґу. Польські часописи подають, що з польського боку віддано стріл остороги, а коли летун не послухав, віддано другий стріл, внаслідок якого літак упав у море. Летуна вирятував німецький военний корабель.

НОВІ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

ВАРШАВА. — Польща закидає Німеччині, що вона перепачковує маси німецької молоді із Східніх Прус до Данціґу. Ця молодь — це німецькі жовніри. Вони, як подають польські джерела, мають допомогти Німеччині при прилучуванні Данціґу. Далі закидують Німеччині ще й те, що вона постійно змагає до нищення валюти в Данціґу та економічного відтяття Данціґу від Польщі.

БУДУТЬ, ЧИ НЕ БУДУТЬ УМИРАТИ ЗА ДАНЦІҐ?

ВАРШАВА. — „Ґазета Польська" відповідає німецькій пресі на її часті повторювання, що ніхто не захоче вмирати за Данціґ. І твердить, що в Лондоні буде кожний гинути за Данціґ, бо знатиме, що йде про Ґібральтар і Суезький канал. І француз знатиме, що це йде боротьба за Штрасбурґ і Мец. Те, каже польська ґазета, німці добре знають і не підуть до війни за Данціґ. Вони заризикувалиб малу льокальну війну, але не війну з Францією, Анґлією, Советами і Польщею.

КАЖЕ, ЩО НЕ ЗЛОМЛЯТЬ МОРАЛІ ПОЛЬЩІ.

ПАРИЖ. — Американський кореспондент Моврер подає, що Німеччина числить на те, що своїм поведенням зломить мораль Польщі і її приятелів. І твердить, що може це статися з приятелями Польщі, але не з поляками.

ЧИ ВОЄННЕ ПОГОТІВЛЯ?

ДАНЦІҐ. — Польща припинила рух на дорозі, яка лучить польську морську пристань Ґдиню з Данціґом. Кажуть, що це сталося у звязку з военним поготівлям.

НАВІТЬ НЕ ПРИПУСКАЄ, ЩО НЕ БУДЕ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ДАНЦІҐ. — „Даціґер Форпостен" взиває населення міста до повного спокою і запевняє його, що Данціґ скоро визволиться і буде прилучений до Німеччини.

ЩО БУДЕ, ЯК ПОБЮТЬ НІМЦІВ?

ВАРШАВА. — „Дзєннік Народови" взиває польський уряд до рішучої постави у справі Данціґу, що є з історичного, ґеоґрафічного й економічного боку польським містом. А як прийде до війни, то, пише польська ґазета, як та війна скінчиться, до Польщі вернуться назад усі давні польські землі, що є над Балтиком, а крім того Польща забере цілі Східні Пруси і решту Шлеська. Таким чином нова війна принесе Польщі, на думку цеї польської ґазети, повне звільнення від тої небезпеки, яка завжди загрожувала Польщі з німецького боку.

УЖЕ НА ВСЕ ПОГОДЯТЬСЯ.

ПАРИЖ. — Є таке переконання, що Анґлія і Франція погодяться на все те, чого домагаються Совети і таки з ними заключать військовий договір.

ВІДІДХНУЛА.

ЛОНДОН. — Японія згодилася вести переговори з Анґлією у справі бльокади в Токйо. Це вже є для Анґлії велика полекша, бо в Тянцині, де тепер переговорювано, є така напружена военна ситуація, що не було надії на полагодження конфлікту.

НЕ БУДЕ НІКОЛИ ДРУГОГО ВЕРСАЮ.

БЕРЛІН. — Такими словами витає німецька преса 20-ліття підписання версайського договору. І додає: Версай уже помер, але його дух все ще живий, бо ще є такі, які відмовляють Німеччині права до Данціґу.

ВІДБИРАЮТЬ ДАЛЬШІ ПРАВА.

ПРАГА. — Автономія, яку надано Чехії й Моравії, не буде багато значити, бо протектор, згідно з новим зарядженням, могтиме видавати закони на власну руку, не питаючи згоди в чеської влади.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

СОЮЗИ Й ДЕМОКРАТІЯ

На конвенції одної американської запомогової орґанізації в Ню Йорку виступив з промовою ґубернатор стейту Норт Каролайна, Клайд Гові, і звернув увагу приявних делеґатів та ширшої публики на політичну сторону запомогових орґанізацій, яка в порівнянні з їх властивою ціллю часто відступає на задній плян. Тимчасом цей бік орґанізації має велике значіння передовсім з огляду на сучасну боротьбу за політичну систему, що йде по всьому світі й не минає й Америки.

Підчеркнув ґубернатор Клайд Гові передовсім факт, що запомогові орґанізації розвиваються найкраще в демократичних країнах. „Думка про громадянські інтереси й взаємне піклування за добробус усіх людей розвивається під прихильним впливом свобідного уряду. Кожна велика запомогова орґанізація сягає своїм корінням глибоко до віри в уряд, якого вся влада походить від згоди правлених. У цей спосіб дух запомогової орґанізації й братерства підсичує надії демократії й самоуправи".

Ці слова можуть виглядати на звичайну хвальбу, яку політики залюбки напускають на всякий більший збір людей, який він не був би. Одначе цим разом це не є пусті фрази, але сутня правда, схоплена з живої обсервації дійсного життя.

Як звісно, запомогова оґранізація вже законом обовязана правитися конвенційним способом. Закон теж постановляє, що конвенція має складатися з делеґатів відділів орґанізації. Отже вже на основі самого закону запомогова орґанізація мусить правитися на взір демократичної країни з великою територією й з великим числом населення.

В такому краю так звана безпосередня демократія неможлива, або принаймні непрактична. Якби дозволити кожному членові приїхати на конвенцію, то на неї приїхалиб лише члени з найближчої околиці та багаті члени з дальших. При такій системі воля більшости членів не булаб навіть узята під увагу. Видно це найкраще на тих асекураційних орґанізаціях, що нібито завели в себе безпосередню демократію: вона кінчиться звичайно тим, що дирекція приказує своїм аґентам зібрати від асекурованих „членів" підписані повновласті, якими вони уповажняють старий заряд голосувати за „членів". Запомогові орґанізації обходять цю недостачу в цей спосіб, що правляться конвенціями делеґатів відділів.

Саме відділи є життєвою складною частиною запомогової орґанізації. Таких відділів асекураційні орґанізації не знають, і тому їх члени себе взаємно не знають, своїх спільних справ не знають, ними навіть не цікавляться. Відділи запомогової орґанізації заряджують своєю ділянкою загальної орґанізаційної справи, а крім цього займаються ще своїми спеціяльними відділовими справами, якими члени своєю вільною волею рішили занятися.

Практичне виконання цих усіх справ становить практичну лекцію в самоуправі, яку норт-каролайнський ґубернатор назвав демократією.

Положення чехів у їхньому краю

(Надіслана стаття).

Чехи починають поволі очунюватися, приходити до себе та братися за оборону. Таким засобом оборони є віднедавна тайна короткохвилева радіова стація, яку її спікер називає **„станицею свободи"**. Вона незвичайно гостро нападає на Гаху, Сирового та Хвальковського, а також і на німців, яким закидує безмежний терор супроти чеської людности. Недавно спікер заявив, що чеський **„революційний комітет"** виконав присуд смерти на чеськім зраднику Арнольдові Сівкові, який уже цілий місяць був на службі німецької Чеки „Ґестапо" та робив доноси на своїх земляків.

Заповідають виселення чехів.

Французька преса доносить, що німці виробили вже докладний плян **виселення чехів** з Чехії і Морави. Плян той складається з двох частин: воєнної і мирової.

На випадок війни задумують німці евакувати впродовж трьох тижнів з Чехії **1,750,000** здібних до фізичної праці чоловіків. Та евакуація буде виконана в трьох партіях. В першім тижні буде вивезених **750,000** чехів, а в другім і третім по **500,000.**

Ті чоловіки будуть ужиті до фізичних робіт при укріпленнях і у фабриках та будуть підлягати військовій дисципліні. Вони будуть замкнені в спеціяльних таборах, які вже будують. Під Дісельдорфом викінчують власне табор, у якім усі надписи є чеською мовою.

Чешки полишаться на місці, одначе будуть ужиті також до робіт на воєнні цілі, а то у швальнях та шпиталях.

Чеські діти будуть відділені від родичів та приміщені в німецьких захоронках.

Покищо вишколюється **5,000** інструкторів чеською мовою, щоб могли потім тим лекше вчити чеські діти по німецьки.

Німецький плян на час миру опирається на тих самих основах, одначе евакуацію виконують у повільнішим темпі, щоб так не разило. Але всеж таки виселюють робітників-чехів у глиб Німеччини, а також чеських залізничників (що здавна вміють по німецьки) переносять до Прус.

Саботажі й бойкоти.

Анґлійський часопис „Сондей Експрес" доносить, що по всіх чеських містах хтось розкидує летючки, які взивають робітників, щоб обмежили свою роботу до можливо найменших границь та щоб лише стільки працювали, скільки треба, щоб фабрики не завмерли. Робітники радо тримаються цього, так, що чеський промисл, що донедавна так добре розвивався, є тепер у повнім застою.

І що дня у великих фабриках, особливо тих, що працюють для воєнних цілей, завважують факти хочби лиш дрібного саботажу. І так, або машина нераз, не знати чому, стає, або пропадають такі її частини, без котрих вона не годна піти в рух. Пропадають навіть пляни роботи, що здержує потім цілий рух.

Зокрема німці дуже збентежені тим, що дуже часто і таємничо десь пропадають поодинокі жовніри, що виходять увечер на місто та вже не вертаються.

Аґенти Ґестапо та німецькі старшини дуже завзято крутяться за підземними великими складами бензини, про які чехи заховують велику мовчанку.

Німці знають добре, що чехи зібрали великі скількості погонних і пальних матеріялів але покищо вишукати їх не вдалося. Арештовано біля 50 чехів, але хоч їх і тероризують, то всеж таки не годні з них видушити тайни.

Анґлійська преса доносить, що чехи дуже сильно опираються ґерманізаційним затіям своїх протекторів. Не взажаючи на аґітацію і терор, не хотять чеські родичі записувати своїх дітей до німецьких шкіл. Німецька преса підносить, що у Брні, місті, що вважається за німецьке, треває бойкот німецьких шкіл. Записалося до них лише 500 дітей, хоч обовязаних ходити до школи є **26,000.**

А про німецькі надужиття в чесько-німецькім протектораті доходять чимраз нові та сензаційні вісті.

І так, німецька влада сконфіскувала під містом Табором віллю бувшого чехословацького президента д-ра Бенеша. Ґестапо вивезло всі меблі і приватну бібліотеку Бенеша до своєї централі в Берліні. Поліцаї переглядають тепер докладно кожну книжку, щоби переконатися, чи нема там занотованих яких важних записок, завваг або спостережень.

Та слідкувати за політикою Бенеша не дає ще права забирати його маєток: віллю, меблі, бібліотеку.

Самі винуваті.

Та всеж таки чехи своїм короткозорим поступованням самі багато причинилися до цеї їхньої катастрофи. Одні кажуть, що мав щастя Масарик, що не дожив її. Але другі кажуть, що якби був Масарик жив, держав президентуру у своїх руках і був ще при своїх попередніх умових силах, то був би таки знайшов для Чехословаччини вихід зо скрутного положення та уложив таку конскрипцію для чехословацької держави, що навіть і німці мусілиб замовкнути.

Переслідування.

А так, якось недавно Ґестапо позволила собі на переслухування урядуючих чеських міністрів Капроса, Чіпера та Файнбравма. А як помер визначний чеський письменник Юрій Мах, то тепер виявилося, що він допустився самогубства. В листі, полишенім для родини, він витовкував це тим, що не може довше глядіти на терпіння свого народу, копаного і поневіряного наїзником.

Або знову такий факт:

Ґестапо арештувала празького адвоката Секаніна та вивезла його до Берліну, щоб його там поставити перед суд. Обвинувачено його за це, що він орґанізував протинімецьку акцію на чеській області, а то ще перед 13. березня ц. р., то є перед часом, заки німці обсадили Чехію. Цей факт викликав велике занепокоєння між чехами, бо в цей спосіб можнаб тисячі чехів покликувати перед німецький суд за події, що були ще в часі існування чехословацької самостійної держави.

Справа д-ра Секаніна є ще і тим інтересна, що недавно тому його батько одержав з пошти пачку, в якій був годинник його сина; убрання та ріжні інші дрібниці, без усякого ближчого повідомлення, чому ті річи присилаються. Про судову розправу не було в часописах ніякої вістки, бо мабуть самі німці боялися скандалу.

В своїм роді інтересну промову виголосив на зїзді гітлерівців у Будвайсі (у Чехії) заступник протектора і бувший судетський „вожд" Франк. Промова та стояла в звязку з масовим увязненням чехів та з обсадою публичних будинків німецьким військом зо страху перед чеськими замахами.

Франк говорив, що чехи можуть жити лише в рамах німецької (т. зв. „третьої") держави та разом з німцями ділити свою будучу долю. Була це осторога перед дальшою протинімецькою акцією та перед орґанізацією **чеського леґіону,** чим, як звісно, займається тепер в Америці д-р Бенеш. „Остерігаю — говорив Франк — чехів, що як так далі будуть себе поводити, то будуть **знищені без пардону.** Ті чехи, що мають іще надію на відзискання державної самостійности, переживуть іще велике розчарування!"

Іван С.

ЧИ БУДЕ ВІЙНА?

Над тим питанням ломлять собі тепер голови провідники великих і малих держав. Про те всюди говорять і звичайні люди. Та виходить на таке, що ніхто не знає, що на це відповісти. Не мають певної відповіди і ті, що займають найвищі становища і кермують долею міліонів чи соток міліонів людей. У таких обставинах шукають люди відповіди деінде. Ворожать! І то по „вченому". Кажуть, що вся будучність є записана на єгипетських пірамідах. Треба тільки вміти ті таємничі написи читати і розуміти. Ось ті єгиптольоґи твердять, що знають, що буде. Інж. Давидсон, знавець старинного єгипетського письма, заповів, що в літі 1937 року зачнеться доба аґресивного мілітаризму, що триватиме 13 років і 1953 рік зруйнує господарську систему світу. Він також заповів, що рішальним у тих подіях буде день 27. листопаду 1939 року. Він готов започаткувати властиву світову катастрофу. Від нього зачнуться доперва справжні великанські зміни. І тільки чудо зможе спасти світ від вибуху нової великої війни. Отже є ще вихід. До цієї катастрофи може не прийти, якщо великі держави про це подбають. Цікаве далі й те, що інж. Давидсон заповідає, що ця катастрофа зачнеться з Палестини, якщо вона попаде у ворожі Анґлії руки.

Якщо прийде до такої війни, то замітним буде день 26. червня 1941 року, в якому то дні прийде до господарського поділу світу на три частини.

Як бачимо, то й з тої ворожби не знати, чи таки дійсно вибухне нова війна.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вунсокет, Р. Ай. — Між жертводавцями на ранених Карпатської України має бути: Г. Болюх $2.

Заопікуймося нашими дітьми

„Дайте мені в руки виховання дітей, а переміню цілий світ". Ляйбніц.

Оці слова великого німецького фільософа і вченого містять у собі велику життєву правду: доля цілого світу залежить від людей, що живуть у даній добі, а люди і їх відношення до світу залежать знову від виховання, яке вони отримають від старшого покоління.

Та проте, ледви чи ми здаємо собі як слід справу з того, що це таке виховання дітей і взагалі молодого покоління, та який воно має вплив на долю одиниць, народів, цілого світу. Безліч разів чуємо, читаємо й повторяємо за іншими втерті вислови про потребу виховання, його способи, переведення, тощо, а рідко коли глибше призадумаємося над цими дуже важними справами. Рідко коли ми самі в практиці нашого щоденного життя старалися ті гарні слова про виховання дітей перевести в діло. Не багато в нас ні батьків ні матерей чи опікунів, що глибше призадумалисяб над питанням: чи належно цікавлюся своїм вихованцем, своєю дитиною, чи дбаю про її виховання, чи докладаю зусиль, щоб моя, чи поручена моїй опіці дитина збагачувалась відповідним життєвим досвідом, життєвою мудрістю. Будьмо щирі і скажім собі без усякої омани: цими питаннями у відношенні до наших дітей ми майже не цікавились. Нам усе чомусь здавалося, що вистарчить, коли наша дитина наїджена, вдягнена, здорова, а решта — як Бог дасть! Може з неї що виросте. Чейже посилаємо її до шкіл, де вона вчиться, а згодом з літами підросте тай сама набудеться того розуму, що їй потрібний у житті.

Зокрема такі погляди майже без вийнятку поширені в широких колах нашого селянства. Вже саме важке й тверде хліборобське звання, яке забирає селянинові ввесь його час, спричинило, що наш селянин ніколи не цікавився й досі не цікавиться вихованням своєї дитини. Його єдиною журбою в тому випадку є питання: чи він матиме в господарстві поміч зо своєї дитини, чи ні. А як його дитина виростає, чим цікавиться, з ким товаришує, як учиться в школі, що робить поза школою, — все те нічогісінько його не обходить.

Аж ось котрогось дня виявляється, що його дитина (тепер уже парубчак!) злодієм, або розбишакою: там украла, тому пакість чи шкоду заподіяла, іншому голову розбила, і т. д. І щойно тоді здивований батько безрадно здвигає плечима: „Таж я його такого не вчив"! Але замало сказати „такого". Треба сказати: Я його нічого не навчив, бо я його не виховував, ним не цікавився!

Але ніколи ніщо не є пізно! Пора все ще завернути з дороги тієї байдужности, якою ми досі йшли в справах виховання дітей і крайня пора зрозуміти, що від виховання дитини залежить усе її майбутнє, вся її доля, а доля дитини в руках батьків - виховників. — („Наш Прапор").

М. С.

Остап Шинкаренко.

МАДЯРСЬКИЙ НАПАД НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

(Протокол зізнань).

(2)

Нас взивають знову піддатися. На це наша відповідь пісня: „Ми жертвою в бою нерівнім лягли" та „Сміло, друзя, не втрачайте духа в останнім бою". Пісня ця на тих руїнах творить незабутній момент. Видячи, що по доброму це не піде, чехи беруться дальше за роботу. Розпочинається найзавзятіша частина бою. Нас остається живих та здорових дуже мало; товариші Січовики падуть наліво й направо. Чехи пробують ще один наступ, одначе надаремно. Головна барикада тримається. Булавний Васильчук, четар Чубатий, четар Федак-Граб доказують чудес хоробрости. Головна команда стоїть непохитно, хоча кров її оборонців густо спливає. Паде вбитий ворожими кулями булавний Васильчук.

Нагло бій урвався. На головній ґалерії появляються чеські старшини з білим прапорцем (підполковник ґен. штабу Люкас). Приходять близько, а ми їх, розуміється, пускаємо до себе. Зачинають нас переконувати, що дальший опір безнадійний, щоб ми піддалися та віддали зброю. Командант оборони головної команди, полковник Гузар, відповідає: „Не ви є покликані тут нас повчати; що ми робимо, то знаємо. Зброю дав нам премієр Волошин, тому тільки на його приказ можемо йому віддати". З полковником Люкасом відходять на переговори поручник Чорний та аспірант Дужий. Заїжджає авто-кольона Червоного Хреста та починають у коцах виносити окрівавлених ґероїв. Це триває довший час. Позбувшися ранених, вступає новий дух до нас. Зачинаємо знову пісню: „О, Україно, о люба ненько, тобі вірненько присягнем". Делеґація не договорилася ні до чого. Знову починається бій. Чехи дальше бють з гармат, стріляють з тяжких скорострілів, кидають річні ґранати, але тому, що нас є мало, не приносить нам майже жадних утрат. Бій затягається до години десятої.

По годині десятій знов грає трубка перемиря та рівночасно перестає вогонь. До нас приходить чеський надпоручник Осип Парчан (словак), як запоручник миру, з тим, щоб обі сторони задержали статус кво. Не зважаючи на перемиря, стрілянина знову зривається то тут, то там. Хочу виглянути на вулицю Румунську, одначе мене на хвилину здержує четар Чубатий, а Січовик, котрий виглянув замісць мене, паде з постріленою головою. Лечу до чеського надпоручника; в тім моменті паде ще один стріл коло головної барикади, а коло чеського надпоручника паде наш Січовик з постріленими грудьми. Надпоручник рве на собі лолосся, одначе він є безрадний. Вкінці помалесенько приближається до вікна, махає наперед білою хустиною, а потім офіцирською шапкою, а в кінці сам показується у вікні та просить чеських вояків, щоб не стріляли. Чеські вояки стало порушують статус кво й використовують перемиря, щоби приблизитися до головної барикади. Один чеський десятник божевільно відважний (або може пяний) з моторизованих відділів приходить цілком під головну барикаду й кричить до нас: „Клюці подьте вен". Відповідаємо йому, що є перемиря, тому відходи чесно. Одначе він капає за револьвер. Та в тім моменті падає, поцілений нашими Січовиками серією куль з кількох револьверів.

Приїздить комісія в складі команданта І. Романа, котрий не був між нами, директор поліції Юрко Білей, пан Бабота, а від чехів підполк. Люкас. Командант Іван Роман дає наказ, щоб ми здались. Знову полковник Гузар висилає четаря Кріса та аспіранта Даніва до пана премієра, щоби почути цей наказ з його уст. Виходимо з підполк. Люкасом та ще якимсь чеським старшиною через коридор, де стоять два рої чеського війська. Кинулися на нас, як звірі. Поздирали нам нашивки та почали нас бити кольбами. Я протестую, питаю, чи ми парляментарі, чи полонені. Кажу, коли негайно не усунуть військо, я не йду дальше ніде. Підполковник Люкас дає приказ воякам відмаширувати двісті метрів від будинку. Вояки протестують, щоб з нами не говорити, а щоб нас вистріляти, але вкінці кінців таки відступили.

Премієр Волошин, у котрого зібралася еліта наших старшин, дає при всіх наказ зброю чехам не дати, але принести до нього. Так і сталося. Передавання зброї тривало до години другої. Та на місті й усюди чехи виарештовували Січовиків. (Що з ними робили, як знущалися, а головно з раненими, це подам у дальших звітах. — Прим. Шинкаренка).

Рано на другий день, по проголошенні словаками самостійности, чехи почали евакуватись, а ми обсаджувати місто. Знову з відділом перебираю зброю, що вчора здав. По полудні, з наказу поручника Чорного, виїжджаю до Воловього по зброю, щоб також перевести частинну мобілізацію. По дорозі всюди стрічаємо озброєних Січовиків, що повнять службу та роззброюють повертаючих чехів. У Воловім довідуюся від четаря Будика про перебіг перебирання влади на Волівщині. При роззброєнні чеської жандармерії в Майдані впав наш Січовик Клемюк і один чеський жандарм. Військо, що йшло пімститися за чеського жандарма, попало в засідку; оставило на полі битви десять убитих і два авта, та без вистрілу втекли назад до Волового.

Забравши зброю, я вернувся автом до Хусту.

Починався ранок траґічного четверга, 16 березня 1939. Відходили останні чеські відділи з Хусту. Дістаю наказ іти з директором Лемком по гроші на пошту. Посвідку маємо на 450,000 корон, одначе тому, що по виплаті урядникам на пошті було лише 300,000 корон, беремо ту суму. Гроші віддаємо міністерству війни (директор Лемко). Дальший наказ дістаю з четою обсадити касарні 45 п. п., де почався грабунок. З огляду на те, що в Хусті лунають стріли, панічні лявіни сунуть містом, треба посилати розстрільні для успокоєння населення. Даю наказ розстрільною посуватися городами в напрямі касарень. Розігнавши грабіжників і устійнивши сторожів, заводжу лад і порядок у касарнях. Не зважаючи на просьби, головна команда не присилає телефоніста для наладнання звязку. Праця моя полягає в тім, що узброюю відділи та видаю амуніцію і скоростріли, котрі зараз відходять на фронт, який скорим темпом зближається до Хусту. Коло години першої надлітає мадярський літак, котрий, настрашений нашим скорострільним вогнем, завертає назад.

(Дальше буде).

Уродини.

— Не знаю, як це зробити, щоб довідатися, що моя жінка хоче отримати на уродини?

— Просто: запитайся її.

— Ба! Коли боюся, що це буде задорого коштувати.

З ДНЯ

ІНФЛЯЦІЯ І ЇЇ ВПЛИВИ.

У федеральнім сенаті в Вашинґтоні створився бльок сенаторів (із тих, що представляють інтереси фармерів) і той бльок веде агітацію за те, щоб пустити в обіг нових два біліони долярових банкнотів, дозволити президентові обнижати внутрішню вартість доляра, а також підносити ціну на срібло.

Всі ці заходи є інфляційні, які з одного боку обнижують валюту, а з другого підносять ціни на продукти.

ХТО НА ТІМ КОРИСТАЄ?

Коли вартість валюти обнижається, а ціна на продукти підноситься, то користають на тому люди, які мають продукти, або стале майно; з тратять ті, які живуть із заробітної платні, та які мають готівку в банку, чи вдома. Користають також ті люди, які мають довги. Бо коли валюта обнижена, то лекше їм ті довги сплатити.

До тих, що заробляють на інфляції, належать у першу чергу фармери. Бо вони мають сталий маєток, фарми, фармерські продукти. Також, майже з правила, вони мають довги. Коли би, припустім, доляра обнизили до одної третини його вартости, то ціна на збіжжя, худобу, молоко, ярину й інші фармерські продукти підскочилаб приблизно три рази вгору. А довги, які фармер мав, остануться ті самі. Зрозуміло, що він відразу свобідніше відідхнув би.

Крім фармерів заробляють на інфляції також ті, що мають доми й інші реальности, обложені довгами. Але домовласники вже менше заробляють, бо звичайно в таку фінансову крізу втручається місто, яке накладає обмеження на підвишки чиншів.

Фабрики деколи на тім заробляють, а деколи ні. Вартість фабрики вцілості залежить від її руху. Коли інфляція піднесла рух фабрики і попит на її товари, то фабрика користає. Коли ні, то тратить. Назагал, більше тратить, ніж користає, бо хоч ціна за вироблені продукти зростає, то зростає також ціна за сирівці. Крім того нестійність валюти загалом зле ділає на торговлю.

ХТО НАЙБІЛЬШЕ ТРАТИТЬ?

Та найбільше тратять ті, що живуть із грошевих заплат, себто робітники й урядовці. Не кажучи вже про тих, що мають по банках готівку. Ті відразу тратять стільки, на скільки обнижено валюту.

Зате робітники і урядовці тратять найбільше тому, що їх платень підприємства не підносять автоматично з обнижкою валюти. Коли би, припустім, доляра обнизили до одної третини його вартости, то робітники не дістануть три рази більше долярів, щоб надолужити втрату. Вони нераз довгий час одержують ту саму скількість долярів, хоч вони мають уже лиш одну третину попередньої вартости. Щойно їх гострі домагання, нераз страйки, змушують заряд компаній підносити їм платню, чи точніше, побільшувати число долярів. Та як вони цього діб'ються, за той час нераз наступить знов обнижка і вони знов дістають менше, ніж повинні.

В часі польської, чи німецької інфляції, зараз по світовій війні, робітники й урядники, як лиш дістали платню, бігли до склепів і купували, що лиш можна було зарвати. Бо того самого дня пополудні їх платня мала вже лиш половину вартости.

ЧИ ПРИЙДЕ В АМЕРИЦІ ДО ІНФЛЯЦІЇ?

На це питання дуже важко відповісти. Частинну інфляцію, в якій обнижено доляра на 41% відсотків, переведено вже зараз по обнятті уряду президентом Рузвелтом 1933 року.

Тепер є багато таких фінансістів, що пророкують дальшу інфляцію. Вони опирають свої міркування на тому, що уряд чимраз далі задовжує край. Тепер є довгів на 45 біліонів долярів, від яких річно треба платити коло два біліони долярів самих відсотків. Хто зверне ті довги? —, питають вони. Тягар довгів буде чимраз більше придавляти цілий нарід і остаточно, щоб їх позбутись, треба буде друкувати більше грошей, обнижувати вартість доляра, заключують вони.

ІНШІ ПОГЛЯДИ.

Інші фінансісти, головно ті, що симпатизують з політикою уряду, твердять, що довги Америки вже не є такі великі, беручи під увагу її величезне майно. Позичені гроші не йдуть на марне, тільки за них твориться нові цінности, розбудовується загальне національне майно. А коли нація має велике майно, вона знайде спосіб сплатити довги, кажуть вони.

Та противники уряду далі кажуть, що господарка держави опирається на тій самій засаді, що господарка приватного майна. Щоб господар вийшов добре на своїм майні, він мусить будувати такі речі, які оплачуються. Коли він будує дуже гарні будинки, окрашує їх розмальовує, то він, зглядно беручи, побільшує їх вартість. Але всетаки, (як вказує практичне життя), він може допровадити тим свою господарку до банкротства.

Одначе здається, що навіть коли би прийшло в Америці до інфляції, то це буде лише частинна інфляція, а ніколи така круговоротна, яка була по війні в деяких европейських краях.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРОФ. ОЛ. КОШИЦЬ НАША ГОРДІСТЬ!

Мов той чарівний сон промайнув український виступ на Світовій Виставі в Ню Йорку в дні 18. червня 1939 р. Який я радий, що міг також узяти в ньому участь і співати як соліст „Почаївську" з могутнім хором з 500 людей. Яка чарівна ота наша пісня! Головно, коли її співаєш під чарівною рукою славетного проф. Олександра Кошиця. Тоді залишаються згадки на ціле життя. Користаю з цього нового виступу проф. Кошиця і подам дещо, що певно буде цікавити кожного, бо проф. Кошиць невпинно далі працює над поширенням української пісні в Америці, а також і в Европі.

Саме тепер поїхав проф. Кошиць до Портленд, в стейті Ореґон, на запрошення „Ellis White Conservatory," щоби провадити дириґентський курс. У програму його праці входить українська пісня і вона певно ввійде в репертуар тих американських дириґентів та вчителів, що будуть вправлятись під рукою проф. Кошиця.

Крім того видавництво "Silver Burdett Co." в Ню Йорку взяло від проф. Кошиця двацять пять його аранжировок українських пісень. Мені відомо, що воно надалі заанґажувало його до дальшого видавництва.

А на Білій Русі давно вже співають його твори на концертах та в церквах. Його імя стає чим далі більш популярним серед білоруського громадянства. А років два тому провідник білоруського музичного національного руху та дириґент університетського хору й Головного Собору у Вильні, Ригор Ширма, звернувся до проф. Кошиця, щоб він зааранжував для хору білоруські пісні. Проф. Кошиць не тільки згодився, але ще й порозумівся щодо цеї праці з нашим композитором п. М. Гайворонським. І ось тепер у Вильні на концертах співають їх твори. Щоб знати, як цінують та шанують проф. Кошиця білорусини, наведу кілька стрічок з листа п. Р. Ширми до проф. Кошиця (за його дозволом!), з якого видно, що робить на Білій Русі творчість нашого композитора, та як він усував російські впливи з білоруського музичного й церковного життя. В листі п. Ширми до проф. Кошиця з 12. червня 1939 р. читаємо таке:

„...раніш наше громадянство у Вильні ходило на концерти з патріотичного обовязку, а тепер — з вищої потреби. І то не тільки білорусини, але й литвини й поляки й росіяни, а навіть жиди. Правдива народня пісня приворожила всіх, а до цього у великій мірі причинилась і Ваша чарівна рука. Минуло одинацять років, як я поставив у Вильні Ваші твори, а й тепер ті, що були тоді на концерті згадують Ваші пісні: „А вже вечір вечоріє" та „Всі зірочки до купочки". Тепер же після Вашої „Лугом зелененьким" (білоруська) до моєї хати приходили загально поважні діячі наші, щоб висловити свою радість та задоволення. А наш мистець маляр сказав, що після цих концертів він з більшим запалом працює над новими картинами, бо пісні родять нові ідеї... В духовних співах Ваша творчість займає у нас одно з перших місць. Наш новий настоятель собору у Вильні, І. Ярмолюк, гарячий почитатель Вашого великого таланту. На кожній литурґії поминає Вас, а діяконові загадав читати на ектеніях спеціяльне „прошеніє" о здравії раба Божого Олександра. Народня стихія Ваших творів, така близька нашій душі, витискає геть холодні кацапські — „Вавилони" у церковнім співі. Слава Богу!

„Чи Ви одержали знимки церков, де співають Ваші твори? Це хоч аматорські знимки, але я хотів, щоб Ви мали поняття про наші святині. Чудова Ваша пісня „Дажалі жита" (білоруська). Шкода велика, що не пощастило мені познайомити з нею білоруське громадянство. Концерт з 3. червня, що складався з Ваших та Гайворонського творів, заборонила „вища сила". Мабуть злякались Божої краси, що Господь поклав у душу Вашої Нації"...

Отож з вище наведеного листа п. Ширми видно, що на Білій Русі починає перемагати Україна і то завдяки нашим мистцям - композиторам. Так як і на виставі з 18. червня їхня творчість була основою хорової програми. Цих кілька слів хай будуть побажанням проф. Кошицеві „щасливої дороги" на „Вести" від його співака, що то зазнав стільки щасливих ментів, працюючи під його батутою, починаючи з Києва, обїздивши з рідною піснею майже ввесь світ.

Петро Ординський,
Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Заява.

В ч. 114 „Свободи" з 18-го травня ц. р., в рубриці „З українського життя з Америці", надруковано допис з Філядельфії, в котрім закинено мені, будьто я, як касієр Комітету Допомоги Карпатській Україні, відмовляюсь $304.85, зібраних тим Комітетом, вислати як решту до „Обєднання" в Джерзі Сити, Н. Дж.

Ось подаю вияснення, чому гроші скоріше не були вислані: Комітет Допомоги Карпатській Україні заснувався у Філядельфії в осени 1938 р. з почину 11 відділів і центральної Управи Провидіння та Української Католицької Парохії Впр. о. Канцлера Филимона Тарнавського. На конституційних зборах 16. листопаду 1938 р. взяло участь 104 делегати від 65 ріжних організацій, без ріжниці віри чи партії. Головою за попереднім порозумінням ріжних груп вибрано п. д-ра В. Ґалана, а касієром підписаного Теодора Чемериса.

Ухвалено одноголосно, теж на основі попереднього порозуміння ґруп, що зібрані гроші мається висилати просто до Европи на Карпатську Україну, а саме до рук премієра, о. д-ра А. Волошина. Згідно з цим вислано просто на руки Впр. о. А. Волошина зібраних на вічу $1,800 долярів як і поза тим вічем (на листи та в орґанізаціях) і на ці посилки від о. А. Волошина наспіли посвідки одержання їх.

З пізніших жертв осталось у скарбника $304.85. Міжтим мадяри заняли Карпатську Україну, а її влада, а саме о. А. Волошин, опинився на вигнанні. Дня 18. квітня ц. р. без попереднього заповідження, що ця справа буде на нараді, пан д-р В. Ґалан у приявности тільки 24 членів Комітету перевів ухвалу, щоб ті гроші вислати до „Обєднання". За цей, другий наворот, голосувало тільки 14 делеґатів у користь висилки до „Обєднання", а других 10 були цьому противні. Ось такий зворот справи викликав велике негодування в ширших колах філядельфійського громадянства та серед членів Комітету. Ухвалу переведено тільки 14-ти голосами на 104 членів Комітету, тож домагалися її скасувати.

Дня 25. квітня ц. р. Комітет зібрався наново. Д-р Ґалан відказався дати внесок на скасування цеї ухвали під голосування, дарма, що всі були переконані, що такий внесок мав за собою подавляючу більшість. Я наслідком того на місці зрезиґнував з уряду касієра та передав усі гроші п. д-рові В. Ґаланові моїм чеком на $304.85.

Я вірив, що п. Ґалан перешле ці гроші негайно до „Обєднання", так зрештою він робив це передтим, висилаючи попередні посилки о. Волошинові через банк, де він працює. На превелике здивування я дізнався опісля, що п. д-р Ґалан цей чек подер та викинув. Зразу я не вірив тій чутці.

Коли вкінці мене поінформовано, що так дійсно сталося, й після деякого опізнення, через те, що д-р Ґалан не дав негайно доказу, що перший чек дійсно був знищений, я спинив у банку виплату першого чека та виготовив новий чек на ту саму суму і знов на імя д-ра В. Ґалана, голови Комітету, та переслав на руки д-ра Павла Дубаса. Цей чек був скешований, і, як мені сказали, гроші були вислані до Обєднання. Отже з цього ясно виходить, що проволоку у пересилці грошей спричинив не я, чи хто інший, як це виходилоб із згаданого вгорі допису з Філядельфії, а саме д-р Ґалан через це, що знищив чек, вручений йому. Що до квестії, що я сам не вислав чека до Обєднання, то мені, як громадянинові вільної Америки, вільно мати свою думку. А що я не хотів здержувати висилки грошей, пекучо потрібних в Европі, тому таки зараз передав п. Ґаланові. Його річ була вислати їх негайно, а не дерти чек та спричинити непотрібну проволоку.

Супроти цих фактів треба завважити, що всі дальші виводи та висновки допису у „Свободі" є невірні і певно не причиняться до згоди та співпраці українського громадянства.

Теодор Чемерис.

НОВІ КНИЖКИ.

ЗА ЗЕМЛЮ

Лемківська повість. Написав Франц Коковський. З передмовою Богдана Лепкого. Видавництво „Українська бібліотека". Сторінок 128. З портретом автора.

„Як читаєте „За землю", — пише проф. Лепкий у своїй передмові — дуже часто забуваєте, що це пише колишній адвокат і суддя, а здається вам, що слухаєте самих лемків. І не чужа Ф. Коковському етноґрафія Лемківщини. Звичаї, обичаї, вірування, ноша, харчі, все ви в його повісті знайдете. Смерть, похорон, свати, весілля, ярмарок, рада громадська — образ за образом пересувається перед вами так, що вам здається, немов то ви серед лемків".

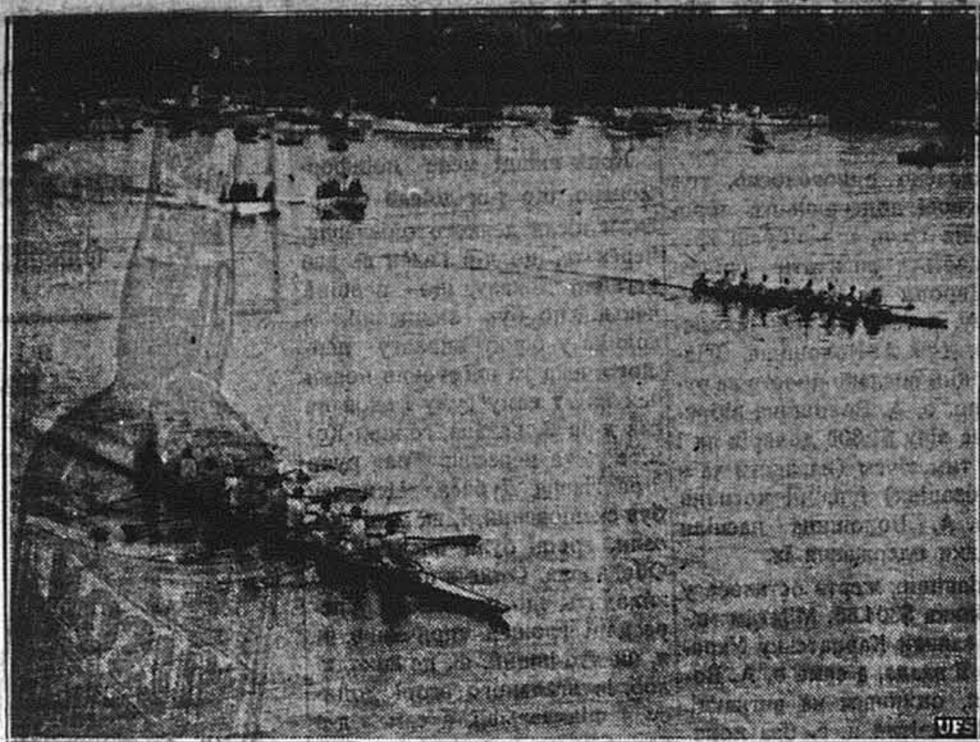
Повість справді цікава — варто кожному прочитати. При кінці книжки є на 2 сторінки „Лемківський словничок".

ПІД ЗАКИДОМ НЕМОРАЛЬНОСТИ.

Проповідник Джозеф Джеферс з Лос Анджелеса був арештований місцевою поліцією за неморальність. З ним була арештована його жінка.

ВЕЛИКІ УНІВЕРСИТЕТИ ЗМАГАЮТЬСЯ З СОБОЮ.

Одною з найбільших веслярських подій в Америці є перегони на човнах між університетом Єйл і університетом Гарвард. Перегони відбуваються традиційно на ріці Теймс коло Ню Лондону, в стейті Конетикот. На світлині закінчення цьогорічних перегонів. Переможцями була дружина Гарварду (на лівій стороні світлини).

ВІДОЗВА

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО КАЛЕДЖУ В СТЕМФОРДІ.

Редакція „Свобди" одержала від о. Степана Побуцького, укр. греко-кат. пароха в Дітройті, відозву в справі допомоги розбудові Українського Каледжу в Стемфорді. Єпископський Ординаріят у Філядельфії іменував о. Побуцького відповідальним провідником і керманичем кампанії за зібрання 10,000 долярів, потрібних на розбудову. Жертви нату ціль треба слати на адресу о. С. Побуцького: 4123 **Clippert Avenue, Detroit, Mich.**

У згаданій відозві читаємо між іншим таке:

„Український Народе! Завдяки невсипущим трудам, закликам та жертвам нашого Високопреосвященного Владики, Ексцеленції Кир Константина, повстала нова установа, перша Українська Вища Школа у Стемфорді, Конн., а при ній Український Національний Музей та Бібліотека.

„Та на цім фундатор цієї важної культурної установи не задержався. Метою Ексцеленції Владики є створити у Стемфорді Український Католицький Каледж на взір американських католицьких каледжів.

„Цю важну справу розважувала і вирішила на засіданні з 18. жовтня 1939 Єпископська Консисторія. Проєкт Преосвященного Владики принято з одушевленням і плян обговорено всесторонно. Рішення оснувати Український Католицький Каледж у Стемфорді запало в тій думці, що у Стемфорді є вже своя Вища Школа, ляборaторії і бібліотека. Ця школа і Семинарія посідає акровий парк і площу, на яких стоять три величаві будинки.

„Є плян запровадити покищо в цім Каледжі факультет (виділ) фільософії для наших богословів і для мирян. Цим способом моглиб наші богослови кінчити курси фільософії у своїм рідним заведенні. Наша Єпархія має під цю пору в Европі 30 студентів фільософії і теольогії, а в стемфордській Вищій Школі 93 студентів.

„Відкриття Українського Католицького Каледжу у Стемфорді у вересні цього року стане нашим величавим здобутком. У своїх українських католицьких інституціях зможемо виховати кадри нашої свідомої інтелігенції, з якої буде горда вся американська Україна. Цим способом зможемо заняти належне місце між іншими народностями, що здавна вже покористувались у прибраній батьківщині свободою для всестороннього розвитку. Гляньмо тільки на наших сусідів: айришів, французів, німців, литовців, словаків, поляків і т. д., які в них величаві виховні заведення, чудові храми Божі, цілоденні школи, нижчі і вищі, каледжі, університети, семинарії.

„Обчислено, що на розбудову Українського Каледжу у Стемфорді треба 10,000 долярів. Цей фонд має бути зібраний до кінця вересня цього року.

„Сума 10,000 долярів, розкинена на кожного українського громадянина-парохіянина в нашій Дієцезії, невелика і цю суму ми не тільки що мусимо зібрати, але і перевищити. Буде це не переминаюча поміч, що зужиється на хвилеву потребу, а трівкий вклад у нашу будуччину і підвалина в храмі нашої культури на землі Вашингтона.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

АКРОН, О.

З панахиди на інвалідів.

Заходом ОДВУ ч. 64 в неділю, 28 травня ц. р., зараз по Службі Божій відправив о. Берецький панахиду в память першої річниці смерти бл. п. Евгена Коновальця і в память усіх українських героїв.

Приявними були членкиці Союзу Українок ч. 9, а також інші громадяни. Вони мали причеплені чорні стяжки з тризубом і фотографією бл. п. Е. Коновальця. В часі панахиди всі поуставлялись у ряди і достойно віддали жалібну пошану свому вождові, що поляг такою несподіваною смертю на чужині з рук тяжкого ворога. По панахиді переведено збірку, котра принесла $32. Збіркою занялись члени ОДВУ.

Зложили по $1: М. Філяс, Е. Тивончук, Т. Галамай, В. Брудкевич, С. Ґарбар, Г. Сташків, В. Драган, К. Зепко, В. Пулк, М. Набережна, М. Петруха, А. Малецька, Х. Зепко, М. Бала, П. Кос, Т. Доръш, П. Кармазан, І. Гурин, Н. Мончак, А. Зепко; по 50 ц.: М. Сікора, Н. Савула, Т. Кичурчак, К. Пирка, Р. Ґеріяк, С. Різник, К. Сінько, М. Пулк, М. Іваньцьо, Т. Лесняк, А. Мінько, П. Корнаш; дрібними $5. Разом $32. Розходу було $1. Переслано через Обєднання $31 на інвалідів.

ЗА УРЯД ОДВУ:
В. Пулк, голова; **Катерина Зепко,** секр.; **С. Дудівка,** кас.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

Укр. прав. парохія св. Володимира в Ню Йорку з нагоди цьогорічних Великодніх і Зелених Свят, а також спільного свяченого, не забула про потреби Рідного Краю й на згаданих торжетвах перевела збірку, що разом принесла $91.15. В ті дні членкиці У. З. Хреста ОДВУ причіплювали учасникам цвіти і при тій нагоді зібрали $38,60, що разом виносить $139.75. На ранених Січовиків Карпатської України призначено $48.60. Ці гроші передано до централі ОДВУ. На Світову Виставу $10, які передано впрост до Комітету Вистави. До Обєднання переслано $81.15 з таким призначенням: на Рідну Школу $30.15; на інвалідів $25.50; на політичних вязнів $25.50.

Уряд укр. прав. церкви св. Володимира в Ню Йорку.

Приступна й вигідна, так можна назвати цю їдальню для пасажирів Третьої Кляси на новім пароплаві Кунард Вайт Стар лінії, на Мавретанії. Замітна тут відсутність довгих столів, складаних крісел і незакритих сталевих сволоків у стелі, що були колись у таких кімнатах.

В уліпшенні її устаткувань для пасажирів Третьої Кляси, особливо, нова Мавританія ввела багато нових ідей.

ОКРЕМІ, АЛЕ ГАРМОНІЗУЮЧІ ДЕКОРАТИВНІ РИСИ КІМНАТ ДЛЯ ТУРИСТІВ ТРЕТЬОЇ КЛЯСИ НА НОВІЙ МАВРЕТАНІЇ

Кожна Кляса Представляє Повноту і Кольоровість Призначену для Помешкання

ЛІВЕРПУЛ, АНҐ. — Плянована гармонія меблів і декорацій нової Мавретанії, що відплила в першу подорож на захід із Ліверпул, 17. червня, — такі захоплюючі замітки тих, що мали нагоду оглядати цей величавий корабель. Туристичний відділ і Третя Кляса звертають на себе майже стільки уваги щодо їхньої артистичності й умеблювання, як і Кабінова Кляса.

Між Туристичним відділом і Третьою Клясою є родинне споріднення на новій Мавретанії, як між двома крилами палацу над берегом, а мимо того кожний з них інший. Подібно мається справа з прекрасними виробами з дерева — чи не найзамітнішими щодо рамкування з англійського горіха в Туристичній Кімнаті для Курців і гливого рамкування в Туристичній кімнаті для відпочинку. Подібно, також, щодо використання ярких кольорів на тлі вигладженого дерева. Однак, кольори вповні виявляють себе. В Туристочному Ресторані використано рапавість тутового дерева проти вигладженої дикої смоковниці, в той час, коли в Третій Клясі використано шкіру помаранчевого кольору проти ясного дубового дерева. В Туристичній відпочивальні гра кольорів бурого й ясно-зеленого, а в Третій Клясі використано коралевий і темно-брунатний, з допомогою чорного, золотого й срібного. Навіть Кіно-Театри належать до тієї самої художньої школи, а все таки становлять контраст — проти передсценевих куртин з ясно-золотого сатину в Туристичній, і легко-срібних в Третій Клясі.

Дитячі Забавкові Кімнати виявляють не тільки контраст, але вказують цілою своєю наявністю на досягнення навіть в найдешевшому устаткуванні цього найновішого пароплава, як вони пристосовані для приємного і вповні вигідного родинного життя. В Туристичній Клясі, ця кімната умебльована природніми буковими кріслами й столиками, оббитими лняною матерією з ясними говернантськими десенями, що повторяється також на фіранках. В Третій Клясі схема виведена синіми, зеленими й помаранчевими десенями на кремовому тлі. Захоплюючі декорації на стінах і цікаве приладдя до забав доповнюють цілу картину.

Звичайно, приладдя в спальних кімнатах, так у Туристичній, як і в Третій Клясі, вповні задоволяють сподівання після тих загальних кімнат. Всі кімнати Третьої Кляси мають гарячу й холодну воду, модерне освітлювання й провітрювання; глибокодумні забезпечення для вигоди вдумчивих подорожних. У Туристичній Клясі велика часть кімнат має приватні ванни. І в усіх тих проміщеннях, так же само, як у загальних відпочивальнях та їдальнях, модерні декоратори Британії постаралися вложити нотку бадьорої „домашності", що було таке характерне на колишній Мавретанії.

Котрий багатший?

Дві служниці розмовляють:

— В багатого пана служиш?

— Ой, в багатого! Послухай, в нього кожна дитина має свою окрему кімнату...

— Овва! В мого пана кожна дитина має окремого тата!...

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

16

Терпеливо Тарзан розглядав признаки полишеного табору. „Тут було коло вісьмох людей. Я бачу, де вони лежали на траві. Вони їли жилавого старого дика. Тому вони не мали зброї вбити ліпшу звірину". „І між ними були білі люди?" — поспитав Вуд.

Малполюд притакнув. „Деякі кості дика були розбиті і шпік з них винятий. Це звичай туземців. Деякі кості цілі. Це напровáджує на здогад білих людей. Бачу також у траві знаки шнурків, що ними звязані були клунки. А клунків уживають лише білі люди".

Вуд вдивлявся пильно, а потім зниз плечима. Він не міг бачити нічого. „Якщо ви моглиб знайти їх слід", він запропонував гарячо, „ми можемо піти за ними". „Не ми", Тарзан відповів строго. „Я подорожую скорше самий. Вертайтеся до моєї домівки. Ви зробите так, як я кажу. Це все".

І це було все. Тарзан відвернувся і побіг геть, знизивши голову до слідів. Милю за милею він подорожував невтомно, аж поки захопив його сумерк. На другий день він розпочав погоню наново. Збиралися хмари. Пішов дощ. І сліди були змиті назавжди!